

Väikeost: Mõjude, riskide ja võimaluste (IRO) hindamise metoodika ja näited.

LISA 1. Täiendamist vajav kahese olulisuse hindamise metoodika

1. Mõju olulisus

ESRS tulenevalt peavad ettevõtted kõigepealt hindama kestlikkusaspektidest tulenevaid mõjusid.

ESRS 1 AR.16 esitab miinimumloetelu kestlikkusaspektidest, mille mõju tuleb hinnata. Kuna ESRS ei kajasta kõiki kestlikkusaspekte, peab ettevõtte mõju olulisuse hindamisse lisama ka muid mõjutatud sidusrühmadele ja kestlikkusaruande kasutajatele tähtsaid konkreetsele ettevõttele omaseid kestlikkusaspekte.

Mõjust tuleneva olulisuse määrab see, millist tegelikku või võimalikku positiivset või negatiivset mõju inimestele ja/või keskkonnale avaldab ettevõtte nii lühiajalises, keskmises kui pikaajalises vaates. Sellised mõjud on seotud nii ettevõtja enda tegevusega kui kogu väärtusahelas toimuvaga nii toodete valmistamisel ja teenuste osutamisel kui ka ärisuhetes. Ärisuhted hõlmavad ettevõtja suhteid kogu väärtusahela ulatuses ega piirdu ainult otseste lepinguliste suhetega.

Lühi-, kesk- ja pikaajaline ajahorisont on vaikimisi määratletud järgmiselt:

- lühiajaline: periood, mille ettevõtte on oma finantsaruannete aruandeperioodiks võtnud;
- keskmine: kuni 5 aastat eelmises punktis määratud lühiajalise aruandeperioodi lõpust; ja
- pikaajaline: üle 5 aasta.

Positiivse mõju olulisus põhineb:

- tegeliku mõju tasemel ja ulatusel; ning
- võimaliku mõju tasemel, ulatusel ja esinemise tõenäosusel.

Negatiivse mõju olulisus põhineb:

- tegeliku mõju tõsidusel; ning
- võimaliku mõju tõsidusel ja tõenäosusel.

Tõsiduse määratlevad ja mõju hindamise aluseks on:

- tase – kui ohtlik on negatiivne mõju või kui kasulik on positiivne mõju inimestele ja/või keskkonnale
- ulatus – kui laialt on negatiivne või positiivne mõju levinud. Keskkonnamõju puhul võib ulatusena mõista keskkonnakahju ulatust või geograafilist perimeetrit. Inimestele avaldatava mõju puhul võib ulatusena mõista negatiivselt mõjutatud inimeste arvu; ja
- pöördumatus – kas ja mil määral on võimalik negatiivset mõju heastada, st taastada keskkond või mõjutatud inimeste seisukord mõjule eelneval ajahetkel.

Ükskõik milline kolmest komponendist (tase, ulatus ja pöördumatus) võib muuta negatiivse mõju tõsiseks. Võimaliku negatiivse inimõigustega seotud mõju puhul on mõju tõsidus tähtsam tõenäosusest.

Tegelike ja võimalike mõjude hindamine on näidatud vastavalt Tabeleis 1 ja 2.

Mõju tõsiduse hindamise osiste (tase, ulatus ja pöördumatus) võimalikud mõõte/hinnanguskaalad on esitatud Tabelis 3.

Mõju esinemise tõenäosuse võimalik mõõte/hinnanguskaala on toodud Tabelis 4.

Väikeost: Mõjude, riskide ja võimaluste (IRO) hindamise metoodika ja näited.

Mõju olulisuse võimalik mõõte/hinnanguskaala on näidatud Tabelis 5.

2. Finantsolulisus

Mõjust tuleneva olulisuse hindamise järel hindab ettevõtte riske ja võimalusi (RO), mis tulenevad mõjust, sõltuvusest või muudest kestlikkusaspektidega seotud asjaoludest.

See on seotud üldotstarbeliste finantsaruannete peamiste kasutajate teabevajadusega ettevõttele ressursside eraldamise otsuste tegemisel, kuid ei piirdu sellega. Kui kestlikkusaspekt põhjustab (või võib põhjendatud eelduste kohaselt põhjustada) ettevõttele olulisi finantsmõjusid, siis võib see tekitada riske ja/või võimalusi, millel on oluline (või võib põhjendatult eeldada olulist) mõju ettevõtte arengule, finantsseisundile, finantstulemustele, rahavoogudele, kapitalikulule või rahastamisele juurdepääsule lühikeses, keskmises või pikas perspektiivis. Sarnaselt mõju olulisuse hindamisele tuleb arvesse võtta ettevõttepõhiseid kestlikkusaspekte.

Finantsolulisuse hindamine puudutab riske ja võimalusi, mis võivad tuleneda mineviku või tuleviku sündmustest. Konkreetse kestlikkusaspekti finantsolulisus ei ole piiratud ettevõtja kontrolli all olevate asjaoludega, vaid sisaldab teavet ärisuhetega seotud oluliste riskide ja võimaluste kohta, mis jäävad väljapoole finantsaruannete koostamisel kasutatavat konsolideerimise ulatust.

Riskide ja võimaluste olulisust hinnatakse toimumise tõenäosuse ja finantsmõjude võimaliku ulatuse kombinatsiooni alusel.

Tegelike ja võimalike riskide hindamine on näidatud Tabelis 6 ja võimaluste hindamine Tabelis 7.

Võimaliku finantsolulisuse võimalik mõõte/hinnanguskaala on toodud Tabelis 8.

Tegeliku finantsolulisuse võimalik mõõte/hinnanguskaala on toodud Tabelis 9.

Tabelid 6–9 on suunavaks raamistikuks, mida töö teostaja peab edasi arendama kasutajale mugavaks arvutusvalemitega varustatud finantsolulisuse hindamise Exceli tabeliks. Iga komponendi kohta peab tööriistas jääma arutlusteksti väli, kuhu kasutaja saab lisada kvalitatiivset ja/või kvantitatiivset teavet komponendi hindamise toetamiseks.

Tabel 1. Tegelike mõjude skoorimine.

Type (+/-)	Sustainability matter	Impact	Severity		
			Scale	Scope	Irremediability

Tabel 2. Võimalike mõjude skoorimine.

Väikeost: Mõjude, riskide ja võimaluste (IRO) hindamise metoodika ja näited.

Type (+/-)	Sustainability matter	Impact	Severity			Likelihood of occurrence
			Scale	Scope	Irremediability	

Tabel 3. Mõju raskusastme komponentide (tase, ulatus ja pöördumatus) võimalikud skaalad.

Severity		
Scale	Scope	Irremediable character of the impact
5 - absolute	5 - global/total	5 - non-remediable/irreversible
4 - high	4 - widespread	4 - very difficult to remedy or long-term
3 - medium	3 - medium	3 - difficult to remedy or mid-term
2 - low	2 - concentrated	2 - remediable with effort (time & cost)
1 - minimal	1 - limited	1 - relatively easy to remedy or short-term
0 - none	0 - none	0 - very easy to remedy

Tabel 4. Esinemise tõenäosuse võimalik hinnanguskaala.

Likelihood of occurrence
5 - almost certain
4 - likely
3 - possible
2 - unlikely
1 - rare

Tabel 5. Mõju olulisuse hindamise võimalik mõõte/hinnanguskaala.

Impact materiality
≥ 12 critical
[10,12) significant
[8,10) important
[5,8) informative
< 5 minimal

Väikeost: Mõjude, riskide ja võimaluste (IRO) hindamise metoodika ja näited.

Tabel 6. Tegelik ja võimaliku riski skoorimine.

Type (+/-)	Sustainability matter	Risk / opportunity	Likelihood of occurrence	Potential magnitude

Tabel 7. Võimaluste skoorimine.

Type (+/-)	Sustainability matter	Risk / opportunity	Likelihood of occurrence

Tabel 8. Mõõte/hinnanguskaala võimaliku suuruse jaoks.

Potential magnitude
5 - severe
4 - major
3 - moderate
2 - minor
1 - insignificant

Tabel 9. Finantsolulisuse võimalik mõõte/hinnanguskaala.

Financial materiality
> 4 critical
(3,4] significant
(2,3] important
(1,2] informative
≤ 1 minimal